

4. Vnější vztahy

Po hlubokém propadu z 2. kvartálu se ve 3. čtvrtletí hodnota exportu přiblížila úrovni loňského roku.

Celková hodnota vývozu zboží v 1. až 3. čtvrtletí 2020 dosáhla 2 511,0 mld. korun a oproti stejnému období minulého roku se snížila o 263,6 mld. (−9,5 %). To je největší propad za první 3 kvartály od krizového roku 2009¹. Naprostá většina z tohoto poklesu připadá na 2. čtvrtletí, během kterého se odehrál nejhlubší hospodářský propad v historii ČR. Nestandardní okolnosti jarního propadu ale znamenaly rychlý návrat k předchozí intenzitě vývozu. Ve 3. čtvrtletí hodnota vývozu činila 884,9 mld. korun a vývozcům se podařilo meziroční pokles zredukovat na 10,2 mld. (−1,1 %), což je například méně než pokles ve 4. kvartálu 2019, kdy zpomalení průmyslu v Evropě mělo nepříznivé dopady i na český vývoz.

Zlepšil se hlavně vývoz do zemí EU.

Většina z propadu vývozu v 1. až 3. čtvrtletí připadla na obchod s Evropskou unií (−213,9 mld. korun, −9,7 %). Z toho nejvíce klesla hodnota exportu do Německa (−80,3 mld., −9,2 %), Španělska (−28,7 mld., −30,3 %) a Francie (−27,1 mld., −19,0 %). Z mimounijních zemí byl v tomto období obzvláště významný pokles exportu do Velké Británie (−21,0 mld., −17,9 %). Samotné 3. čtvrtletí přineslo rychlé oživení zahraničního obchodu v celé Unii. Vývoz do EU meziročně zaostával o 4,2 mld. korun, export mimo Unii byl o 5,4 mld. nižší. V rámci EU se nejvíce zvýšil vývoz do Polska (+3,8 mld. korun, 6,6 %), Nizozemska (+2,8 mld., 9,6 %) a Rumunska (+1,5 mld., 10,5 %). Mírně meziročně klesl export do Německa (−1,3 mld. korun, −0,5 %), Itálie (−1,2 mld., −3,8 %) a Rakouska (−1,0 mld., −2,7 %). Výraznější pokles zaznamenal export do Francie (−3,1 mld., −7,0 %). Meziroční propad hodnoty vývozu mimo EU tlumilo navýšení exportu do Turecka (+5,1 mld., 64,5 %) i Ruska (+1,7 mld., 7,7 %). Naopak vývoz do Velké Británie meziročně klesl o 2,1 mld. korun (−5,6 %).

Vývoz motorových vozidel, který byl krizí ve 2. čtvrtletí nejvíce zasažen, ve 3. čtvrtletí jen drobně meziročně klesl.

Za 1. až 3. čtvrtletí se meziročně nejvíce propadl vývoz motorových vozidel (−135,7 mld. korun, −17,6 %), strojů a zařízení (−35,2 mld., −11,3 %) a kovodělných výrobků (−16,5 mld., −9,5 %). Naopak meziročně vyšší byl export počítačů, elektronických a optických přístrojů (+6,2 mld. korun, 2,2 %) či potravinářských výrobků (+4,5 mld., 5,4 %). Ve 3. čtvrtletí se mnohým odvětvím dařilo úroveň loňského roku alespoň částečně dohánět. Meziročně vzrostl zejména vývoz počítačů, elektronických a optických přístrojů (+8,4 mld. korun, 9,2 %), potravinářských výrobků (+1,8 mld., 6,3 %) a ostatních výrobků zpracovatelského průmyslu (+1,4 mld., 6,5 %). Důležitý je návrat exportu motorových vozidel blízko k úrovni loňského roku (−2,4 mld. korun, −1,0 %), podobně také elektrických zařízení (+0,2 mld., 0,2 %) a pryžových a plastových výrobků (−0,5 mld., −1,0 %). Výrazný meziroční pokles se udržel u strojů a zařízení (−4,7 mld. korun, −4,8 %), kovodělných výrobků (−3,4 mld., −6,0 %), koxu a rafinovaných ropných výrobků (−3,4 mld., −33,1 %) a základních kovů (−2,9 mld., −8,9 %).

Dynamika dovozu za vývozem zaostávala.

Celková hodnota dovozu zboží v 1. až 3. kvartálu činila 2 402,3 mld. korun. Meziroční pokles dovozu dosáhl 239,6 mld. (−9,1 %). Také import se extrémně propadl ve 2. čtvrtletí, z velké části kvůli oslabené poptávce výrobců, kteří importovaný materiál potřebují ke své produkci. Ve 3. čtvrtletí dovoz dosáhl 825,2 mld. korun. Za úrovní loňského roku import zaostával výrazněji než export (−42,4 mld., −4,9 %). V kumulaci od počátku roku meziročně klesl zejména dovoz z EU (−181,3 mld. korun, −10,6 %). Nejvíce to bylo z Německa (−94,0 mld., −13,7 %), Slovenska (−14,6 mld., −11,3 %) a Polska (−13,0 mld., −5,9 %). Naopak se zvýšil dovoz z Nizozemska (+1,7 mld., 2,6 %). Propad dovozu z mimounijních zemí činil 55,6 mld. korun (−6,1 %). Na jedné straně se odehrál pokles dovozu z Ruska o 36,2 mld. (−42,8 %, hlavně kvůli propadu cen ropy a zemního plynu). Silně se naopak zvýšil nárůst importu z Číny (+29,6 mld., 10,8 %). V samotném 3. čtvrtletí meziroční poklesy u mnoha zemí přetrvávaly. Důvodem dovozu z Německa zaostával za loňským rokem o 16,6 mld. korun

¹ Propad v roce 2009 dosáhl 256,8 mld. korun (−14,7 %). Vzhledem k tehdejší úrovni hodnoty vývozu šlo tedy o ještě vážnější výpadek než letos.

(-7,4 %), z Ruska o 10,5 mld. (-37,7 %), velký pokles měla také Jižní Korea (-6,4 mld., -30,4 %). Nejvíce se ve 3. čtvrtletí meziročně zvýšil import z Číny (+8,2 mld. korun, 8,4 %), Maďarska (+3,5 mld., 16,7 %) a Nizozemska (+1,6 mld., 7,2 %).

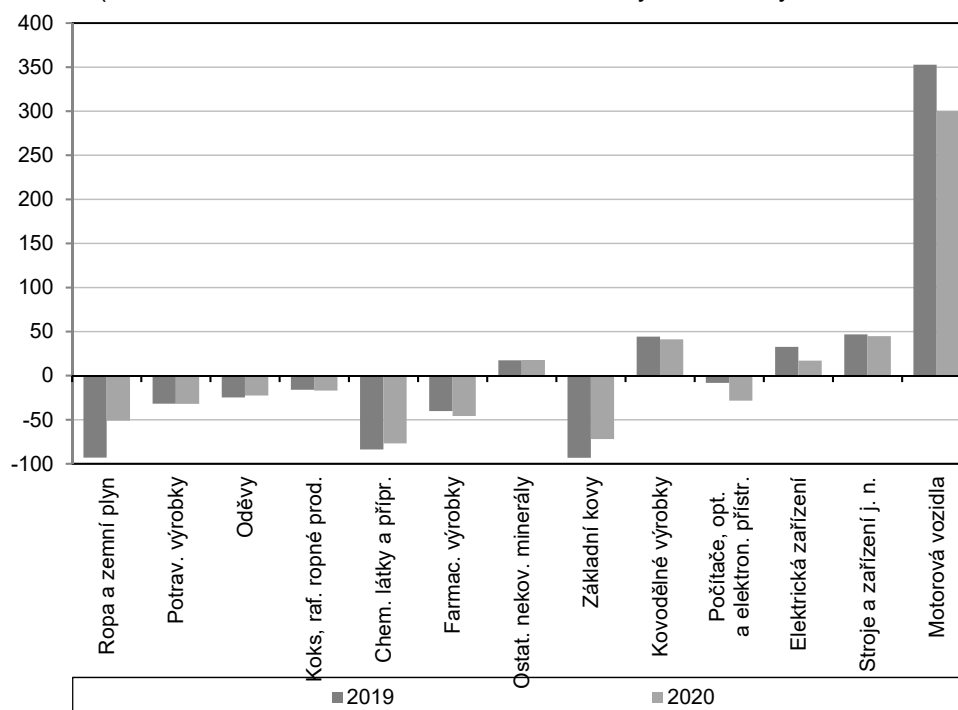
Vývoj dovozu silně ovlivňovaly ceny ropy a zemního plynu.

Propad dovozu v 1. až 3. čtvrtletí z hlediska zbožové struktury značně kopíroval vývoj exportu. Nejvíce tedy klesl dovoz motorových vozidel (-83,1 mld. korun, -19,8 %) a silný byl i pokles u strojů a zařízení (-33,1 mld., -12,5 %). Dovoz ovlivnil také pokles cen některých surovin. Nejvíce to bylo vidět na dovozu ropy a zemního plynu (-42,0 mld., -43,5 %) a základních kovů (-36,0 mld., -17,9 %). Ve 3. čtvrtletí se dále projevovat pokles cen surovin, patrná ale byla i oslabená investiční poptávka. Přetrval tak hluboký meziroční pokles dovozu ropy a zemního plynu (-13,6 mld. korun, -41,6 %) a základních kovů (-8,2 mld., -13,2 %). Dále se silně propadal také dovoz strojů a zařízení (-9,0 mld., -10,4 %) a motorových vozidel (-8,3 mld., -6,2 %). Nejvíce ve 3. čtvrtletí meziročně narostl dovoz počítačů, elektronických a optických přístrojů (+6,9 mld., 6,9 %), elektrických zařízení (+3,0 mld., 4,6 %) a základních farmaceutických výrobků (+1,2 mld., 4,7 %).

Bilance zahraničního obchodu se zbožím se ve 3. čtvrtletí výrazně meziročně zlepšila.

Bilance zahraničního obchodu se zbožím za 1. až 3. čtvrtletí dosáhla přebytku 108,7 mld. korun. Meziročně byl přebytek o 24,1 mld. nižší. Ve 3. kvartálu přebytek dosáhl 59,7 mld. korun a vzhledem k zaostávající dynamice dovozu byl meziročně o 32,2 mld. vyšší. Nepodařilo se tak zcela vykompenzovat propad z 2. kvartálu. Zlepšení bilance ve 3. čtvrtletí lze připsat zvýšení přebytku se zeměmi EU o 16,0 mld. korun, ale také snížení deficitu u zemí mimo EU o 15,9 mld. Nejvíce se meziročně zlepšila bilance obchodu s Německem (+15,3 mld. korun), Ruskem (+12,2 mld.) a Jižní Koreou (+6,3 mld.). Meziročně se prohloubil deficit obchodu s Čínou (-8,2 mld.), zhoršil se přebytek se Španělskem (-7,3 mld.) a Maďarskem (-3,6 mld.). Ze zboží nejvíce ve směru zlepšení bilance působily ropa a zemní plyn (+13,3 mld. korun), motorová vozidla (+5,9 mld.), základní kovy (+5,3 mld.) a stroje a zařízení (+4,3 mld.). Zhoršila se především bilance obchodu s elektrickými zařízeními (-2,9 mld. korun), chemickými látkami a přípravky (-1,5 mld.) a farmaceutickými výrobky (-1,1 mld.).

Graf č. 8 Bilance zahraničního obchodu se zbožím ve statistice zahraničního obchodu (kumulace 1. až 3. čtvrtletí 2020, v mld. korun, vybrané oddíly klasifikace CPA)

Zdroj: ČSÚ

